

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.600
tel.: +373 (0) 22 21-28-07

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 600
тел.: +373 (0) 22 21-28-07

DECIZIE din 28 martie 2017 cauza nr. 5/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat susținerile scrise ale
petiționarului: V.S.
reclamatei: Curtea de Apel Chișinău
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriul de dizabilitate în acces la justiție cauzată de inaccesibilitatea sediului în care instanța își desfășoară activitatea, pentru persoanele cu dizabilități locomotorii.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012 și nu ridică excepții de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea nr.298 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din 21.12.2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarului

3.1 Petiționarul afirmă că, din cauza inaccesibilității clădirii pentru persoanele cu dizabilități locomotorii în care își desfășura activitatea Curtea de Apel Chișinău nu a putut participa la ședința de judecată din 22 noiembrie 2016, dosar în care figurează ca reclamant. Petiționarul susține că nu a avut acces fizic la instanța de judecată, respectiv, nu și-a putut valorifica drepturile sale.

Poziția părții reclamatei

3.2 Partea reclamată susține că sediul instituției a fost transferat în incinta Curții de Apel Chișinău de pe str. Teilor 4. La data de 28 decembrie a avut loc deschiderea și inaugurarea noului sediu al Curții de Apel și începând cu 2017 toate ședințele de judecată au loc la etajul I și II din blocul renovat care corespunde necesităților persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, bare de suport, ascensor spațios, bloc sanitar adaptat). Totodată, se menționează că petiționarul a fost reprezentat de către avocat în instanță, respectiv, prin intermediul acestuia i s-a asigurat dreptul de acces la justiție.

IV. Dreptul național și internațional relevant

4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin.(2)** garantează dreptul la egalitate tuturor cetățeniilor Republicii Moldova, stipulând că toți sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 20 alin. (1)** stipulează că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și **alin.(2)** stabilește că nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin.(1)** stabilește că scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse și definiția acomodării rezonabile – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8** interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la servicii și bunurile disponibile publicului, indicând o listă deschisă de bunuri și servicii.
- 4.3 **Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități la art. 8 alin.(6)** prevede că discriminarea persoanelor cu dizabilități, constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 17 alin. (1)** stipulează că în scopul asigurării unei vieți independente persoanelor cu dizabilități, autoritățile publice centrale și locale, organizațiile nonguvernamentale, agenții economici, indiferent de forma de organizare juridică, în funcție de competențele lor funcționale, evaluează situația în domeniu și întreprind măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, la informație și la mijloacele de comunicare, inclusiv la tehnologia informației și la comunicațiile electronice, la alte utilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în localitățile urbane, cât și în localitățile rurale, în conformitate cu normativele în vigoare; **alin.(2)** notează că identificarea și eliminarea obstacolelor/barierelor față de accesul deplin al persoanelor cu dizabilități trebuie aplicate, în special, la clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte utilități interioare și exterioare, inclusiv școli, case, instituții publice și locuri de muncă, la serviciile de informare și comunicare, inclusiv serviciile electronice și de urgență, de asemenea la alte utilități și servicii publice; **art.19 alin. (1)** prevede că obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să le facă accesibile pentru persoanele cu dizabilități: dotate cu căi de acces și instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizând domeniul respectiv; **alin. (2)** notează că în cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilități cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale, asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități.
- 4.4 **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale la art. 14** prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 4.5 **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 1** stabilește că persoanele cu dizabilități sunt acele persoane care au incapacități fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diferite bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 2** menționează că discriminare din cauza dizabilității înseamnă orice deosebire, excludere sau restricție făcută din cauza dizabilității, care are ca scop sau efect de a împiedica sau anula recunoașterea sau exercitarea, în egală măsură cu ceilalți a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului cu privire la activitatea politică, economică, socială, culturală, civilă sau oricare altă activitate. Include toate formele de discriminare, inclusiv refuzul unei acomodări rezonabile. Acomodare rezonabilă este modificarea sau ajustarea necesară și corespunzătoare, fără a impune o povară

exagerată, atunci când acestea sunt necesare pentru a garanta persoanelor cu dizabilități beneficierea de drepturile și libertățile fundamentale ale omului și exercitarea acestora, în egală măsură cu ceilalți; **art. 5 alin. (3)** menționează faptul că pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă; **art. 9 alin. (1)** stipulează că pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți vor lua măsuri adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale.

4.6 **Comentariul General nr. 1 (2014) al Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct. 37** se menționează că drepturile prevăzute la articolul 12 sunt strâns legate de obligațiile statului cu privire la accesibilitate, deoarece dreptul la egalitate în fața legii este necesară pentru a permite persoanelor cu dizabilități să trăiască independent și să participe pe deplin în toate sferile vieții. Articolul 9 impune identificarea și eliminarea barierelor în infrastructuri sau servicii destinate publicului. Lipsa accesibilității la informare și comunicare, precum și serviciile inaccesibile, pot constitui obstacole în calea realizării capacității juridice, în practică, pentru unele persoane cu dizabilități. Prin urmare, statele părți trebuie să întreprindă măsurile convenite pentru asigurarea exercitării capacității juridice, precum și să se asigure că toate informațiile referitoare la aceasta sunt pe deplin accesibile.

4.7 **Comentariul General nr. 2 (2014) cu privire la accesibilitate adoptat de Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct.25** notează că accesibilitatea vizează un grup de persoane, în timp ce acomodarea rezonabilă vizează persoane individuale. Acest lucru înseamnă că asigurarea accesibilității este o obligație ex-ante. Prin urmare, statele părți au datoria de a asigura o accesibilitate înainte de a primi o cerere individuală pentru a introduce sau de a folosi un loc sau un serviciu. Statele părți trebuie să stabilească standarde de accesibilitate, care trebuie să fie adoptate în urma consultării cu organizațiile persoanelor cu dizabilități și trebuie să fie puse la dispoziția furnizorilor de servicii, constructori și alți factori relevanți. Standardele de accesibilitate trebuie să fie extinse și standardizate. În cazul persoanelor care au dificultăți specifice și care nu au fost luate în considerare atunci când standardele de accesibilitate au fost dezvoltate sau care nu folosesc modurile, metodele sau mijloacele oferite pentru a obține accesibilitate (de exemplu citire în Braille) chiar și aplicarea standardelor de accesibilitate poate să nu fie suficiente pentru a le asigura accesul. În astfel de cazuri, se pot recurge la acomodarea rezonabilă. În conformitate cu prevederile Convenției, statele părți nu pot să invoce austeritate ca o scuză pentru eșecul de a asigura accesibilitatea treptată pentru persoanele cu dizabilități. Obligația de a pune în aplicare accesibilitatea este necondiționată, adică entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificare a lipsei accesibilității.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține o pretinsă discriminare în acces la justiție cauzată de inaccesibilitatea sediului în care a fost examinat dosarul nr. 3a-1243/16.

5.2 Consiliul reamintește, că atât legislația națională (*art. 15 alin.(1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității*), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (*cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57*) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a proba discriminarea, petiționarul urma să prezinte fapte care arată:

- 1) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept recunoscut de lege;
- 2) în comparație cu alte persoane (un grup de persoane)
- 3) cu care se află în situație analogică
- 4) în baza unui criteriu protejat.

5.3 Din alegațiile petiționarului, Consiliul reține că din cauza inaccesibilității sediului instanței de judecată în care a fost examinat litigiul care îl viza, acesta nu a putut să participe la ședințele de judecată și să-și expună argumentele sale, considerându-le suficiente pentru a institui o prezumție a discriminării.

- 5.4 Astfel, conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei/instituțiilor despre care se presupune că a/au comis fapta discriminatorie. Aici, Consiliul urmează să aprecieze existența/lipsa unei justificări obiective și rezonabile a tratamentul deplâns.
- 5.5 În susținerea poziției sale reclamatul notează că începând cu anul 2017 toate ședințele de judecată la Curtea de Apel Chișinău vor avea loc în sediul renovat și adaptat tuturor cerințelor. De asemenea, se atenționează că la examinarea litigiului disputat, petiționarul a fost reprezentat de către un avocat, care a participat la ședință și s-a expus asupra problemei examinate, solicitând, respingerea acestui capăt al pretențiilor.
- 5.6 Consiliul notează că inaccesibilitatea sediilor instanțelor de judecată este periodic raportată, iar în 18% din deciziile de constatare emise, Consiliul a constatat o discriminare determinată de inaccesibilitatea sediilor autorităților publice, instanțelor de judecată și clădirilor de menire socială. În acest sens, Consiliul salută faptul accesibilizării sediului Curții de Apel Chișinău. Consiliul subliniază că prin acest fapt se oferă oportunități egale persoanelor cu dizabilități să poată să-și exercite drepturile asume responsabilitățile care le revin în calitate de membri ai societății și să își îndeplinească sarcinile lor în administrarea justiției, indiferent de calitatea pe care o au.
- 5.7 Cît privește situați particulară a petiționarului, Consiliul stabilește că prin aceste acțiuni (accesibilizarea sediului instanței), obiectul cauzei s-a epuizat, or pretențiile fapte discriminatorii între timp au fost remediate.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, 13 și 15 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct.61 al Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității,

CONSILIUL DECIDE

1. A clasa dosarul, dat fiind faptul că faptele invocate au fost remediate, iar obiectul cauzei s-a epuizat.
2. Prezenta decizie se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
3. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 ale Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și ale Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – Președinte

Oxana GUMENNAIA – Membră

Andrei BRIGHIDIN – Membru

Lucia GAVRILIȚĂ – Membră